

derfor synes noget paafaldende, at der er kommen en saa pludselig Omstiftelse med Hensyn til Anskuelserne mod denne Sag. Denne Omstiftelighed i Grundsaetningerne er imidlertid meget let forklarlig, thi den er jo ikke foregaaet indenfor Omraadet af den enkelte Ministers Sind og Tanke, men den er jo en Følge af Ministerskiftet. Jeg kunde være tilbøjelig til at paastaa, at hvad der er bestemt af 2 Ministre, har nok saa megen Betydning, som hvad der er bestemt af 1 Minister; men det skal jeg ikke lægge videre Bægt paa; jeg skal kun tillade mig at sige, at saa disse Kjendsgjerninger fast; thi jeg tror, at det vil være heldigere blot at henvisse hertil, end om jeg vilde stille mig frem med min egen personlige Anskuelse; jeg tror ikke, den vilde have saa stor Bægt i Bægtstaaelsen som et ligefrem Citat af Kjendsgjerninger, saaledes som jeg har gjort. Jeg skal endnu kun tillade mig at sige, at jeg vil afvente, hvad der videre vil og kan komme frem om denne Sag, og derefter vil jeg saa bestemme mig, hvorledes jeg maa tage min Stilling til 2den Behandling. Om Forsvarssagen i det Hele taget vil jeg slutte med at sige, at jeg vilde ønske, at den fra alle Sider maatte møde den Beredvillighed, som den fortjener, saaledes at vi ikke alene faae den gennemført som Lov, men ogsaa faae den gennemført i Livet efter de praktiske Krav, som stilles til den.

Forbehold. Da det ærede Medlem for Viborg Amts 2den Valgfreds (Anfær), der først havde Ordet i denne Sag, udtalte det som noget særdeles Onskeligt, hvis man kunde begrundede Disjunktionen her til selve det foreliggende Forslag, da kan jeg ikke negte, at dette hans Onske tiltalte mig en hel Del; men jeg faae meget vel den store Vanskelighed, som mange Medlemmer vilde have ved ikke at gaa noget udenfor Grændsen deraf. Jeg skal iøvrigt selv søge at holde mig saa meget som muligt dertil, og naar jeg gjør en lille Afstikker udenfor paa det noget større Omraade for Betragtninger med Hensyn til selve Forsvaret, er dette udelukkende foranlediget ved enkelte Bemærkninger, der ere fremkomne fra nogle ærede Medlemmer her i Salen. Det ærede Medlem for Veile Amts 2den Valgfreds (Berg) udtalte i Begyndelsen af sit Foredrag med megen Befædethed, at han ikke var Sagtyndig, men da det første Strid var gjort, udtalte han sig dog ret bestemt angaaende ogsaa forskellige militære Spørgsmaal. Jeg skal ikke gaa videre ind herpaa — under Omtale af enkelte Punkter i Lovforslaget vil jeg maaste komme tilbage paa nogle af disse Puncter — men der var en enkelt Udtalelse i det ærede Medlems Foredrag — som jeg iøvrigt hørte med den største Interesse — der tiltalte mig i overordenlig høj Grad, fordi jeg tror, at dersom den Mening kunde trænge rigtig ind overalt, saa vilde hele denne Sag staa paa et ganske andet Standpunkt, end den nu gjør.

Det ærede Medlem yttrede — jeg har ikke læst hans Foredrag, men, saavidt jeg erindrer det, udtalte han, at han erkjendte, at det at kunne bevare een eller flere Dele af Landet allerede var noget særdeles Betydeligt, Noget, man maatte sætte megen Pris paa, og jeg formoder, at det ærede Medlem ogsaa vilde være villigt til at ofre Noget paa at opnaa denne Fordel. Nu er det jo ganske sikkert, at Liden kommer en hel Del i Betragtning med Hensyn til Bevarelsen af Landsdelene. En Dag har ikke saa meget at sige, og saaledes er det altfaa et vigtigt Spørgsmaal, om der i de tilstøbevederende Forhold kan søges en Sandsynlighed for, at denne Bevarelse kan udstrækkes til et længere Tidsrum. Nu tror jeg, at det gaar med vort Lands defensiva Egenheder som med Profeterne; de ere jo aldrig rigtig anerkjendte i deres eget Fødeland, og dersom man vilde gaa rundt her i Danmark og spørge Folk, om de rigtig havde gjennemtaent denne Sag og grundet over de Vanskeligheder, som ville være for Fjenden med Hensyn til at komme Landets enkelte Dele til Livs, saa kunde det nok være muligt, at ikke saa ganske faa maatte erklære sig for at have været overfladiske i deres Betragtninger i saa Henseende. Der er forresten Folk, der have anstillet dybtgaaende Betragtninger over vort Lands defensiva Styrke, jeg kan blandt Andre nævne Læssøe. Naar man en Gang, som jeg, har havt Leilighed til at blade i vore Krigsarkiver, saa vil man paa faadanne enkelte Punkter støde paa Udtalelser med Spaadomme, som man maa forundre sig over, hvorledes de i Fremtiden have slaet til paa mange Punkter; og naar jeg specielt har nævnt denne geniale Mand, saa er det, fordi hans Udtalelser i saa Henseende paa saa mange Steder staa i en gvel Modstemning til de nu saa moderne, Alt opgivende Betragtninger. Jeg vil dog ikke dvæle ved vort eget lille Land; jeg sagde, at en Profet er ikke agtet i sit eget Fødeland. Lad os da gaa mod Syd, lad os gaa til vore Naboer der og tale med Mænd, som forstaa sig paa det, Mænd, hvis Navne man heller ikke her vil künste ad, og spørge dem om deres Mening. Ja, mine Herrer, jeg har været i den Kasus selv, jeg har selv havt Leilighed dertil og faaet Bekræftelse paa Rigtigheden af de Resultater, jeg selv er kommen til, ved de Udtalelser, jeg har hørt ogsaa fra disses Side; thi de gaa ud paa — og jeg tror som sagt, at det er rigtigt — at Danmarks defensiva Egenheder ere saa store, at man kan sige, at der er intet Land i Verden, der besidder dem større, og de gaa ud paa, at, naar man vil benytte og styrke disse Egenheder paa en fornuftig Maade og med den Hær, som vi have Evne til at holde, er Danmark ganske sikkert, ikke uangribeligt, men Danmark er saare vanskelig indtageligt, og at dette i hvert Fald ikke kan ske i en Gaandevending. Naar nu jeg, der specielt ved den Stilling, der er betroet mig i Hæren, har havt Leilig-